

GULYÁS JÓZSEF

ROJTOS CSONTOK ÉS VASAK IDEJE: ÉJ

Ez az óra kivérzi sebeimet.

Nyíló rések, falak, hangok kelnek föl
a végtelenből,
fölcsapó vonalak izei, iram,
kifeszítve a lankadt tereket,
zászlóként csüngő tereket.
Látások jönnek,
nyerítések duzzasztják föl az ür
csüggedt, szomorú vitorláit,
hasadó belső falak
és fölépül pörryéből a gyerekkor: örök dél,
íme a haldoklás kezdetei,
jönnek a néma fehér napok,
hulláiban
alvadt szemek, ujjak, mozdulatok.
Egymás szemében nézzük magunkat,
két halott,
e mélyen fölkavart iszapban,
mint ádáz ellenségek,
úgy végeztünk egymással a sötétben.
Szád körül fagyott mosoly,
öled, az eleven pénzverde,
romokban, összetörve áll . . .
Ó, milyen közel és messze vagy.
Rojtos csontok és vasak ideje, sűrű idő,
hálová ritkult kezek és falak,
üreges téglák könyvtárai,
fölforgatott és telesírt mezőkben
mélység rágta emberek rémképei,
átszivárognak a sötétség tömör falain.
Erőszakosan visszatérő vágyak
s a frissen hasított akácfa kesernyés almaíze.
A félreértett mosoly,
pillantás áldozatai szomorúan néznek vissza,
egy Asszony álomi ruhákban,
emlékszem, a kezemben utoljára vetett lángot,
mint az őszirózsa,
mosolyuktól dereng a szoba,
látok egy széket fehérén izzani
a sötétben: csontiváz.
Évszakok bejárata, gátak,
egy csúf szó a soha meg nem állt vonatért.
Kis porcelán figurák asztalkádon,
porcelán figurák
a slingelt, elsárgult csipkéken,
csendüljetelek meg,
októberi szélben sodródó magok,
köves talajba hulltatok . . .
Fölbuzognak és elapadnak a léptek.
Szakállas asszonyok girlandjai,
kölnivízszagú könnyű kis rongybabák,
a halál hangszerei,
kicsépett, magtalan mezőkben,
hol a csend mindjobban elharapódzik,

leveles sárga füzetek,
beszáradt források az öregek,
agyuk akár a dió béle,
mint a korhadt törzsek, átadják magukat
az őrlő piros szélnek.
Férges virágom, hallod-e?
sűrű, esős dolgokon áttörő harangok.
Mögöttem huzatos utcák
s violaszínű esték a távolodó horizonton,
öregek ülnek a föld alatt,
a fegyverkattogás,
mint homokkal befújtt korhadtt gerinc,
fölemelkedik s lehull.
Gőzölgő hamuban városok fémrészei,
az idő csontjai,
lefelé s fölfelé: zsúfolt tér,
hús, csont és kóromok.
O, átkozott ügyeket folytatni,
kis dolgokat csinálni,
melyek körbe-körbe, a halálba vezetnek.
Mint a hegesztőpisztoly fénye,
megüt néha valami szörnyű bizonyosság,
mint amikor
lány vagy hajó megy el,
látom: csillag,
látom: a szárnyas malmok lerogynak
egy írka lapjai közé
s elolvadnak a földben, mint a só.
A halál ízei a tagjaimban,
döglött eb koponyájában visszhangzik
az ugatás, a végtelen
és a szemhöz szegődnek a dolgok,
melyek a lalált szolgálják.
Órák héjában a csend fehér oszlopai,
puhán omlanak bennem,
ahogy hozzám ütődik a hangod.
Mglebbenek a játylak —
elér egy régi almáskert virágos levegője,
egy hangszer,
mint fény, sajog föl a homályban,
kürtök esteli csokrai,
terei ikrás lassú szélnek,
hol minden bizonytalan,
foszló kék udvar lebeg a múlt fogai közt,
érthetetlen dolgok okai,
alsóbb leplek alatt,
ahol már minden puha, bizonytalan,
gomolygó térben
elszállt verébsereg,
iszapos levegő
lassúdad áramlása,
távoli összefüggések
rongyos hálói,
még távolabbiak,
homokban nyomok,
holdkráterek,
hamvazó csontok,
madarak foltjai.

*Hol állnak a csend hálós mezői,
egy dal kél a romokból,
lócsont és koponya párbeszéde
az örökkévalóság partjainál.
Fájó terek, a halál birtokai,
csönd fehér kristálykönyvei,
csönd fólánsai fölhalmozódva,
a levelekbe leprésett illatok.*

*Hol minden bizonytalan,
dolgok hamvát fujkáló szél,
ritka hajzat, csapkodó,
világ végén halkan verdeső.*

*A kéreg alatt titkok hullámverése,
kéz falban elfolyva,
szél, föl-föltámadó,
ökörzsont szállongó hamvai
egy tó partján piros estben,
gyűrűző időkbe fektetve,
fönt volt sasnak táguló spirálja.*

*Hol minden reménytelen,
tárgyak lisztjét fujkáló szél,
fakó sörény, csapkodó,
kívül-belül halkan verdeső.*

*Ahol minden puha s bizonytalan,
tajtétkző csend,
túl mindenben,
Isten kezében
zavaros terek,
a halál birtokai,
homályos léptek,
képek villanak.*

(1963)

FEHÉR FERENC

TEMETÉS

*Poros köves. A menet némán halad.
Nyár tömjéne lengeti a súlyos gyászt.
A halottat elvtársai hozzák.
Virágok. Koszorúk. Vervörös szalag.*

*A sírnál egyszerű, hű, kemény szavak:
„Utad példa... Hűek maradunk hozzád...”
A kötelek robbannak, mint a bombák,
ott, Madrid, s a mozgalom ege alatt...*

*Zuhog a föld. Izzó, nagy álmokat nyom.
Szikrázó ég. Piros szegfűk a hanton.
Gyászkenődök tava. Az egyik asszony*

*főlszipog, s eltűnődik ott a szélen:
„Szegény Jani”, seppegi, nehogy vétsen,
„tegnap még átköszönt a kerítésen...”*

(1962)